

Kurzemes literatūras un mākslas biedrības kultūras mantojuma pērles Latvijas Universitātes Bibliotēkā

Daina Gavare

Latvijas Universitātes Bibliotēka

2015. gadā Kurzemes literatūras un mākslas biedrībai (vāc.: *Kurländische Gesellschaft für Literatur und Kunst*) apritēja 200 gadi. Tā dibināta 1815. gada 23. novembrī, likvidēta 1939. gadā. To izveidoja Kurzemes inteliģences pārstāvji, vācbaltieši, ar mērķi radīt forumu zinātnisku, sabiedrisku un kultūras jautājumu apspriešanai un popularizēšanai, intelektuāli vienot Baltijas provinces. Biedrības īsteno, ārzemju un goda biedru vidū bija izcilas personības, to vidū Jelgavas ģimnāzijas mācību spēki un profesori – Magnuss Georgs Paukers (*Paucker*, 1787-1855), astronoms Vilhelms Strūve (*Struve*, 1793-1864), fiziķis un ķīmiķis Teodors Grothuss (*Grotthuss*, 1785-1822), pedagogs un vēstures pētnieks Johans Kristofs Broce (*Brotze*, 1742-1823) un daudzi citi. Biedrībā iestājās gandrīz visi Tērbatas Universitātes profesori, vairāki profesori no Viļņas, Berlīnes un citām augstskolām.

• Jelgava 19. gs. vidū.

Vēsturiskā mantojuma izpēte

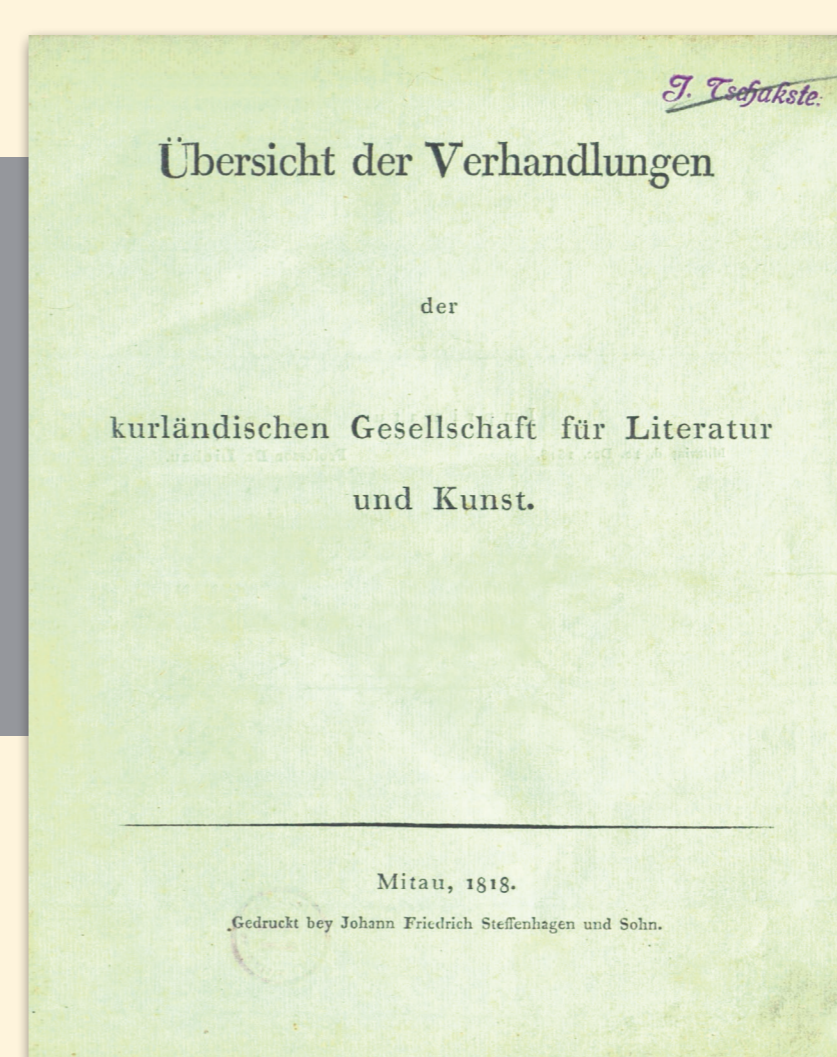
Vēsturiskā mantojuma izpētes gaitā LU Bibliotēkas krājumā tika apzināti biedrības sagatavotie pārskati, gadagrāmatas un zinātnisko rakstu krājumi, kopumā vairāk nekā 200 eksemplāri. Viens no pirmajiem iespiestajiem tekstiem, kuros formulēti biedrības darbības mērķi, ir 1816. gadā izdoto Statūtu pirmais variants – *Statuten der Kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst*, kā arī pirmais biedrības darbības pārskats *Übersicht der Verhandlungen der Kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst*, ko ar profesora M. G. Paukera (*Paucker*, 1787–1855) atbalstu izdeva 1818. gadā.

Biedrības izdotajos Rakstu krājumos jeb annālēs *Jahresverhandlungen der Kurländischen Gesellschaft für Literatur und Kunst* ievietoto rakstu tematika aptvēra visplašāko nozaru spektru humanitāro un eksakto zinātņu jomā.

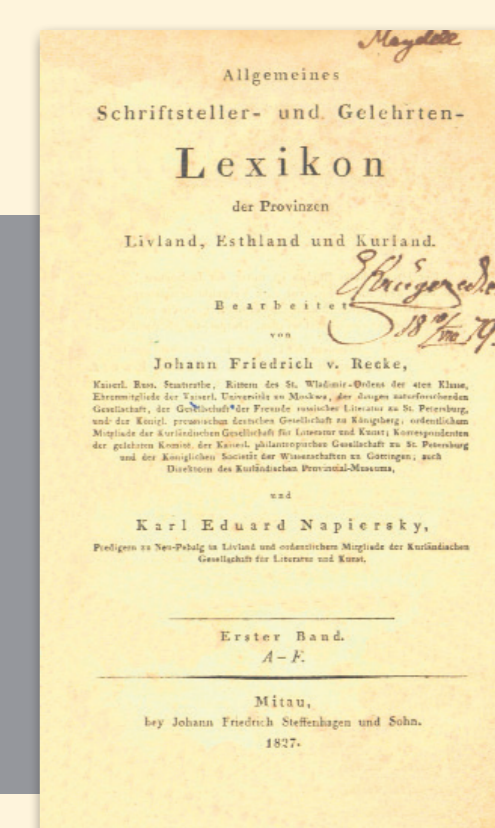
Kurzemes literatūras un mākslas biedrība veicināja un atbalstīja biedrības biedru un mācībspēku radošo un pētniecisko darbu izdošanu. Tāpēc tika sagatavoti un ar biedrības atbalstu izdoti vairāki izdevumi, to skaitā, uzziņu literatūra, literatūra par Kurzemes un Vidzemes ģeoloģiju, vēsturi, ziņas par medicīnu un ārstiem, evaņģēliski luteriskajām draudzēm Kurzēmē, mācību grāmatas elementārajā matemātikā.

Bibliotēka – intelektuālā un kultūras mantojuma glabātāja

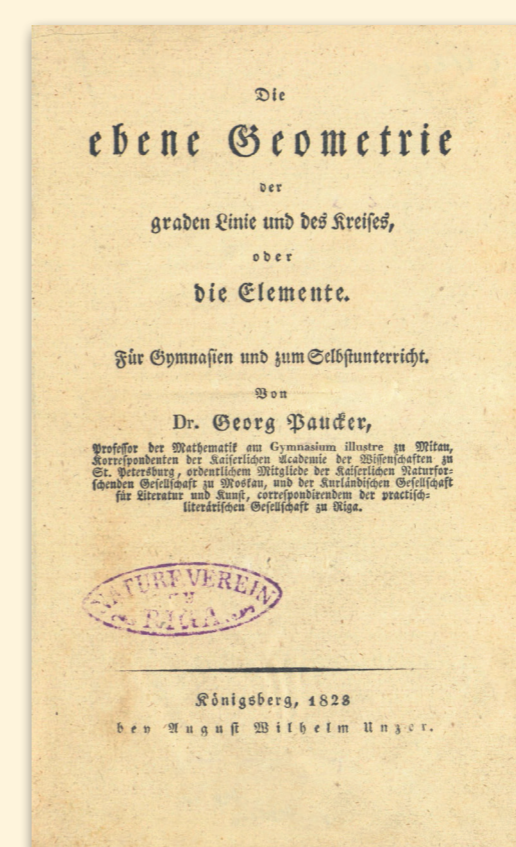
Gandrīz gadsimtu ilgā laika periodā biedrības izdevumi LU Bibliotēkā nonākuši no Rīgas Dabaspētnieku biedrības, Latvijas Universitātes Meteoroloģiskā institūta, Rīgas un Liepājas pilsētas bibliotēkām un dāvinājumu ceļā. Atsevišķi eksemplāri atrodas “Baltistica” kolekcijā, Reto izdevumu un rokrakstu nodaļā un Valsts prezidenta Jāņa Čakstes dāvatājā privātkolekcijā LU Bibliotēkai. LU Bibliotēkas virtuālo izstāžu galerija papildināta ar jaunu izstādi “Kurzemes literatūras un mākslas biedrība : vēstures ainas” (ej.uz/klmb).

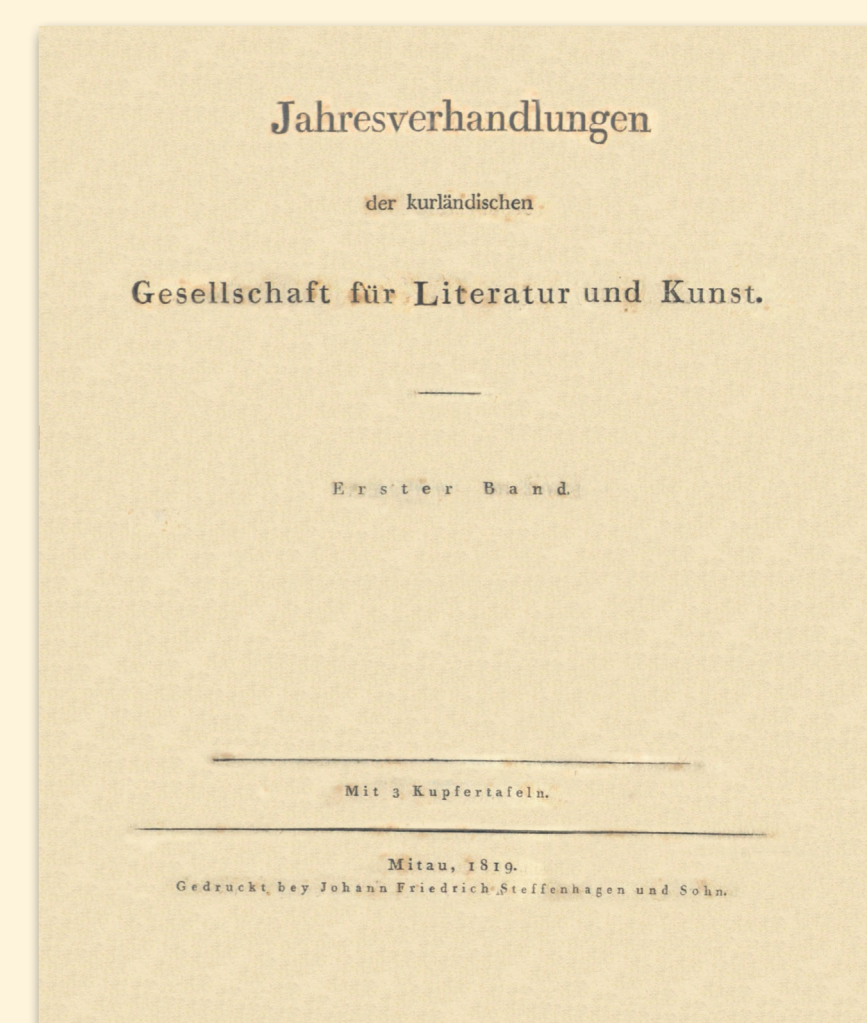
• Pirmais Kurzemes literatūras un mākslas biedrības darbības pārskats. 1818.

• J. F. von Rekes un K. E. Napjerska sastādīta monumentālā Baltijas rakstnieku un literātu biobibliogrāfiskā vārdnīca 4 sējumos. 1827–1832

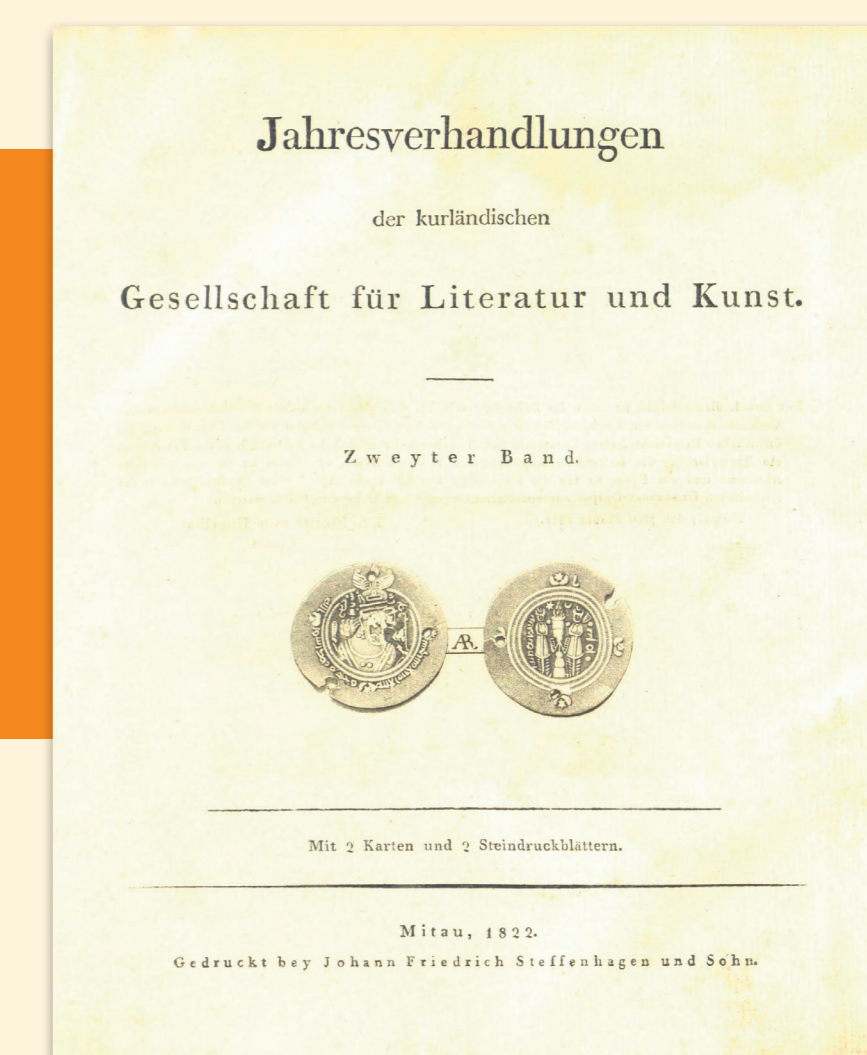
• M.G.Paukera sastādīta mācību grāmata ģeometrijā. 1828.

• Pirmie Kurzemes literatūras un mākslas biedrības zinātnisko rakstu krājumi. 1. sēj., 1819–1822.

• Kurzemes literatūras un mākslas biedrības statūti. 1816.

• Pirmie Kurzemes literatūras un mākslas biedrības zinātnisko rakstu krājumi. 2. sēj., 1819–1822.